

Olawir Ingeualdson, Haluidir i Tiulstom², Thomas i Berghum³, Ingeuastus i Mædhalbý⁴, 15
 Ragnar i Løtum⁵, Niclis i Henedhe⁶ · Ragner i Ekeby⁷, Niclis i Gøtristom⁸, Pethir · Ha-
 quonsson i Astom⁹, Pæthir i Træxstom¹⁰ · Vlph i Huli¹¹, Jønis i Skelbý¹². Til hwilkins mere
 witnis býrd · tha sætir jac mit incigle for thetta breef · / Scrifuat oppa aar dag oc stad · som
 før ær sakt ·

På baksidan: Jønis Ragualdson de Hornasund

20

Super x ørtoghland cum ij denaris terre

Endast flikskuren sigillremsa.

²Kölsta i Sköldinge socken. ³Sannolikt Berga i Vadsbro socken, men även andra byar kan avses; jfr DMS, Södermanland 2:5, s. 252. ⁴Mälby i Årdala socken. ⁵Löta i Bettna socken. ⁶Henala i Västra Vingåkers socken. ⁷Ekeby i Vrena socken. ⁸Göttersta i Floda socken. ⁹Årsta i Sköldinge socken. ¹⁰Träcksta i Blacksta socken. ¹¹Hål i Bettna socken. ¹²Skälby i Årdala socken.

10326

1381 januari 27

Arboga

Biskop Nils (Hermansson) i Linköping kungör i öppet brev att han på kyrkans och sina efterföljares vägnar genomfört ett lagenligt jordskifte med kung Albrekt, svears och götars kung, hertig av Mecklenburg, greve av Schwerin och herre över Stargard och Rostock, enligt följande: Utfärdaren överläter till kung Albrekt, hans efterföljare och kronan i Sverige på evig tid sina och kyrkans egendomar i Humlarum (nu Rosendala) i Sanda (nu Hakarps) socken, Rogberga i Rogberga socken och Månsarp i Månsarps socken i Tveta (härad) i Linköpings biskopsdöme. I utbyte överläter kung Albrekt på sina, sina efterföljares och Sveriges kronas vägnar till utfärdaren, hans efterföljare och domkyrkan i Linköping som evig ägodel gården Stång vid Linköping i Bankekinds härad samt skogen Tvärskogen (i Rydstads socken) i Åkerbo härad i samma biskopsdöme. Utfärdaren, hans efterföljare och domkyrkan i Linköping avhänder sig egendomarna Humlarum, Rogberga och Månsarp med alla tillagor utan något som helst undantag och överläter dem till kung Albrekt, hans efterföljare och kronan i Sverige på evig tid och med full dispositionsrätt, utan hinder och allt klander av någon efterföljare eller av domkyrkan i Linköping. Utfärdaren ger genom detta brev häradshövdingen i varje härad där egendomarna ligger fullmakt att enligt lagen ge fasta på dem till kung Albrekt eller dennes ombud som om han själv vore närvarande. Biskop Nils lovar för sin, sina efterföljares och domkyrkans räkning kung Albrekt, dennes efterföljare och kronan i Sverige att obrottsligt stå fast vid allt det som överenskommits.

Utfärdaren beseglar tillsammans med ärkebiskop Birger (Gregersson) i Uppsala, biskop Tord (Gunnars-son) i Strängnäs, biskop Hartlev (Hartlevsson) i Västerås, riddarna Karl Ulfsson av Tofta, Erik Karlsson, Sten Bengtsson, Birger Ulfsson, Anund Jonsson, Staffan Ulfsson och Sten Stensson, samt Sveriges drots Bo Jonsson och Folke Nilsson, vilka alla var närvarande vid skiftet.

I ett tillägg bekräftar domprosten Tord (Andersson) och hela domkapitlet i Linköpings domkyrka detta egendomsskifte, samtycker till det och beseglar brevet med domkapitlets sigill.

Orig. på perg. (38,4 x 20,0 cm, uppveck 3,4 cm; 23 + 2 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11840.

Regest: RPB nr 1554.

Om sigillantern Karl Ulfsson (Sparre av Tofta), Erik Karlsson (Örnfoot), Sten Bengtsson (Bielke), Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten), Anund Jonsson (Lejonansikte), Staffan Ulfsson (Ulv), Sten Stensson (Bielke) och Folke Nilsson (Ivar Nilssons ätt), se SRM med vidare hänvisningar.

Om domprosten Tord Andersson se H. Schück, *Ecclesia Lincopensis* (1959), s. 16–18, 90, 95 f., 101, 427 och 441.

Om kungsgården Stång se H. Borna Ahlkvist & C. Tollin, *Kring Stång. En kulturgeografisk utvärdering byggd på äldre lantmäteriakter och historiska kartöverlägg* (1994), s. 51 f., och G. Tagesson, *Biskop och stad. Aspekter av urbanisering och sociala rum i medeltidens Linköping* (2002), s. 64.

Om den borg (Rumlaborg) som uppfördes på Humlarum se Chr. Lovén, *Borgar och befästningar i det medeltida Sverige* (1996), s. 131–135.

Sanda (eller Sanna) socken delades efter medeltiden mellan Ljungarums och Hakarps socknar, se C. G. Styffe, *Skandinavien under unionstiden* (3:e uppl., 1911), s. 214.

Angående ortnamnet Humlarum se Hj. Lindroth, *De nordiska ortnamnen på -rum* (1916), s. 37.

Jämför kung Albrekts motbrev utfärdat samma dag, DS nr 10327.

- Alla the mæn som thetta bref se ælla hœra · helsom wi Niclis mæth Guthz naath biscop j
 Lyncøpunge æuerdhelika mæth warom Herra / Kennomps wi oppenbarlika mæth thesso waro
 nerwaranda opno breue oc gørum allom mannom witerlikt oc konnught swa æpterkomandom
 som nerwarandom at wi a wara kirkio oc æpterkomanda wæghna mæth ærliko första oc wal-
 5 doghom herra · herra Albrichte mæth sami Guthz nath Sweia oc Gøta konunge hertoghe j
 Mækilborgh grefua j Zwerin oc ouer Stergardh oc Rostok herra hafwum giort eet laghlikit
 schælikit oc witerlikit jordha skipte oc gothza innan thessa mato at wi honom · hans æpter-
 komandom · oc crononne j Swørike oplatom thessin war oc wara kirkio gothz til æuerdhelika
 ægho · swa som Homblarwm j Sanda sokn, Roghbergha j Roghbergha sokn oc Magnusa-
 10 thorp j Magnusathorpasokn j Thweta j Lyncøpunx biscopsdøme fore thetta krononna gothz
 som fornempde mæctogher første konung Albricht a sina · sinna æpterkomanda · oc
 crononna weghna j Swerike · os · warom æpterkomandom oc domkirkionne j Lyncøpunge
 ater vplater til æuerdhelika ægho swa som gardhin · Stang · widher Lyncøpunge j Bankakinda
 hærath oc schoghin Thwærascogh j Akerbohærath j samo biscopsdøme. Hwilkin forscriphno
 15 gothz Homblarwm, Roghbergha · oc Magnusathorp mæth hws jordh akrom oc ængiom
 scoghom oc fischewathnom qweronom oc qwerastadhom tomtom oc tomtastadhom
 thorpom oc thorpastadhom oc allom androm tillaghom nær oc fiærren jnnan gardha oc vtan
 jnnan wato oc thorro nempdo oc onempdo engo vndantakno · som thessom forscriphna
 gothzom af alder tillighat hafuer oc nw tilhœra · kan wý afhendom os warom æpter-
 20 komandom oc domkirkionne j Lyncøpunge oc tileighnom the gothz oc jordher them for-
 nempda erlikom första · konung Albrichte hans æpterkomandom oc crononne j Swerike oc
 hemol gørum til æuerdhelika ægho swa at fornempde konung Albricht · oc hans æpter-
 komande a sina oc crononna wæghna j Swerike magho thessin gothzen oc jordher stýra oc
 radha vœnda oc sælia · skipta oc gifua oc allom lundom skipa · som them nýttast oc bæzt synis
 25 ohindrat oc oqwalt af os warom æpterkomandom oc af kirkionne j Lyncøpunge oc for
 hwariom manne a wara weghna æpter thenna dagh wither godha tro oc sannýnd vtan alt
 arght / Oc gifwom wý hærathz hœfdhinganom jnnan samw hærådhe som gothzin j liggia fulla

4 ærliko] Första bokstaven svårläst p.g.a. slitage. 8 oc²] Svårläst p.g.a. slitage. 10 biscopsdøme] bis copsdøme utan avstavningstecken vid radskifte. 14 schoghin] Föregås av ett raderat tecken. 22 fornempde] for nempde utan avstavningstecken vid radskifte.

macht oc wald *mæth* thesso brefwe · fornempda konung Albrichte ælla hans wisso vmbudhi thessin forscriphno gothz oc jordher at fastfara *mæth* fastom oc allom godhom schælom æpter thý laghin vtwise til æuerdhelika ægho · hulkin tima han ther fast a badhis likawiis wi siælfue nærstadde warom / Alla thessa forscriphna articulos oc hwarn thera særdelis vm sik · lofwum wi fornempde biscop Niclis a wara · varra æpterkomanda oc domkirkionna wæghna jnnan Lyncøpunge fornempda konung Albrichte hans æpterkomandom oc crononne j Swørike fasta stathugha oc obrutlika at halda · vidher sannýnd vtan alt arght. Oc til thessins brefs meere wisso oc høghre bewaring hafwom wi *mæth* vilia oc berathno modhe wart incighle ther fore hængia latit · oc til witnisbyrth hafwom wi beethz jncighle wørdhelika brødhra *mæth* Guthz forsyn herra Birghers ærchebiscops j Vpsalom / herra Thordhz biscops j Strængenes / oc herra Hartlefs biscops j Vestraaros / oc erlika manna herra Karls Vlfsons af Thoptom / herra Erik Karlssons / herra Steens Bæniczsons · herra Birghers Vlfsons · herra Anundz Joanssons, herra Staphans Vlfsons oc herra Steens Steenssons riddara, Bo Jonssons Swørikis drozsta oc Folka Niclissons hulke nærstadde oc ouerwaro · thesso forscriphno iordhaskipte oc gothza · Datum Arboghis anno Domini Mccclxxxprimo, dominica proxima post dyem Conuersionis sancti Pauli apostoli ·

Oc wi Thorder domproster oc ganzka capitulum j Lyncøpunx domkirkio · stathfestom thetta sama skiptit *mæth* ware ganzke samthýkt oc wars capituli incighle som wi til witnisbyrth betýghnilse oc stathfestilse hafwum hænght for thetta bref.

På baksidan: Staangh

Super permutacione Humblarum in Stang

Twereskog et Staang pro Humblarum Rogberga et Mansatorp

S

Sigill: nr 1 spetsovalt av ofärgat vax, 6,9 x 4,5 cm (adorantsigill, för foto av annat ex. se Medeltida småkonst. Sigill i Riksarkivet, 1997, s. 14): + Sigillum Nicholai Dei gracia episcopi Lincopensis; nr 2–4 endast remsor; nr 5 spetsovalt av ofärgat vax, 5,1 x 3,3 cm (adorantsigill): Sig[...] episcopi Arosiensis; nr 6 runt av ofärgat vax med sigillpåse av ofärgat tyg, diameter 3,2 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 118): [...]I[...] militis; nr 7 fragment av ofärgat vax, 3,2 x 2,7 cm, vapenbild och omskrift utplånade; nr 8 runt av ofärgat vax med sigillpåse av ofärgat tyg, skadat, diameter 3,4 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 11): [...]en[...]is B[.]dicti mili[...]; nr 9 endast sigillremsa med en ofärgad tygpåse; nr 10 endast skåra; nr 11 runt av ofärgat vax, diameter 2,7 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 329): S' Steffani Vllef · s · on; nr 12 endast remsa; nr 13 runt av ofärgat vax med sigillpåse av ofärgat tyg, diameter 2,9 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 408): [...]cii Ionson; nr 14 endast remsa.

Text på sigillremsa nr 1: episcopi [Lynco]p[en]sis; nr 3: domini archiepiscopi; nr 4: episcopi Strengen[ensis]; nr 5: [episcopi Aro]siensis; nr 6 domini Karoli; nr 7 domini Erici; nr 8 domini

29 allom] Sista stapeln svårläst p.g.a. slitage. 33 æpterkomandom] æpterko mandom utan avstavningstecken vid radskifte. 35 hafwom] haf wom utan avstavningstecken vid radskifte. 44 Oc ... 46 bref] Tillägg av samma hand i nytt stycke direkt under brevtexen. 46 bref] Härefter breuavslutande tecken. 47 Staangh ... 50 S] Med olika händer.

Stenonis Benedicti; nr 9: domini Birgheri Vlphonis; nr 11: domini Steph[...]; nr 12: domini Stenonis Stenson; nr 13 Boecii Ionsson; nr 14: Folkonis [...].

64 Boecii] *Sannolikt så, svårläst p.g.a. slitage.*

10327

1381 januari 27

Arboga

Kung Albrekt, svears och götars kung, hertig av Mecklenburg, greve av Schwerin och herre över Stargard och Rostock, kungör i öppet brev att han genomfört ett skifte med biskop Nils (Hermansson) i Linköping. Kungen överläter till biskop Nils och domkyrkan i Linköping kungsgården Stång vid Linköping i Bankekinds härad och sin skog Tvärskogen (i Rydstads socken) i Åkerbo härad. I utbyte överläter biskop Nils på sina och kyrkans vägnar Humlarum (nu Rosendala) i Sanda (nu Hakarps) socken, Rogberga i Rogberga socken och Månsarp i Månsarps socken i Tveta (härad) i Linköpings biskopsdöme till kungen, hans efterföljare och kronan i Sverige. Egendomar Stång och Tvärskogen upplåts med alla tillagor, bland annat fiskevatten och kvarn, och kungen avhänder sig, sina arvingar och kronan i Sverige dessa egendomar och denna jord och överläter dem till biskop Nils och domkyrkan i Linköping på evig tid och med full dispositionsrätt. Utfärdaren ger genom detta brev härardshövdingen i varje härad där egendomar är belägna fullmakt att enligt lagen ge fasta på dem till biskop Nils eller hans ombud som om han själv vore närvarande. Kung Albrekt lovar för sin, sina arvingars och den svenska kronans räkning att iaktta alla dessa artiklar och hålla fast vid dem gentemot biskop Nils, hans efterföljare och domkyrkan i Linköping.

Kung Albrekt beseglar tillsammans med ärkebiskop Birger (Gregersson) i Uppsala, biskop Tord (Gunnarsson) i Strängnäs, biskop Hartlev (Hartlevsson) i Västerås, riddarna Karl Ulfsson av Tofta, Erik Karlsson, Sten Bengtsson, Birger Ulfsson, Anund Jonsson, Staffan Ulfsson, Sten Stensson, rikets drots Bo Jonsson och Folke Nilsson, vilka var närvarande vid skiftet.

Avskrift i Registrum eccl. Lincopensis membr., hs A 9, fol. 54v–55r, Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11839.

Tryckt: Spegels Skrifte. Bewis (1716) nr 65, s. 127.

Regest: E. Nygren, *Registra ecclesie Lincopensis* (1941), s. 217 f.

Om sigillanterna Karl Ulfsson (Sparre av Tofta), Erik Karlsson (Örnfot), Sten Bengtsson (Bielke), Birger Ulfsson (Ulvåsa-ätten), Anund Jonsson (Lejonansikte), Staffan Ulfsson (Ulv), Sten Stensson (Bielke) och Folke Nilsson (Ivar Nilssons ätt), se SRM med vidare hänvisningar.

Jämför biskop Nils motbrev, DS nr 10326.

5 Alla · the mæn thetta breff · see ellir høra · helsom wi Albrict · medh Gudz nadh Sweya
oc Gøta kunungir · hertuch j Mekelborgh · grefue j Zweriin · oc ofuir Stargardh oc Rozstok
herra · Kennomps wppenbarlika medh thesso waro nærwaranda opno brefue · oc gørwm allom
mannom witirlikit oc kunnogt · swa eptirkomandom som nærwarandom · at wi a wara · oc
wara eptirkomanda oc kronanna wegna j Swerike · medh werdhughum fadhír oc herra · herra
Niclisse · biscope medh Gudz forsyn j Lønkøpunge · hafuum giort eet laghliket · skælighet ·
oc witirlikit jordha skipte oc · godza · jnnan thesse mato at wi honum oc hans domkirkio j

1 Alla] *Föregås av rubriken Littera permutacionis Humblarwm · jn Stangh · 2 hertuch] Rättat från hertudh genom utprickning av d och infogning av c över raden. | Zweriin] Rättat från Sweriin. Sista bokstaven med en stapel för mycket. 3 waro] wa ro utan avstavningstecken vid radskifte.*